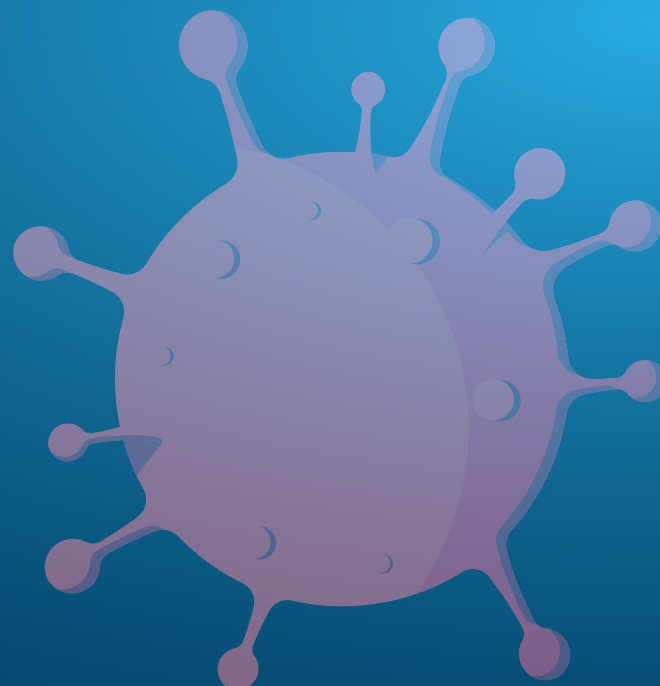
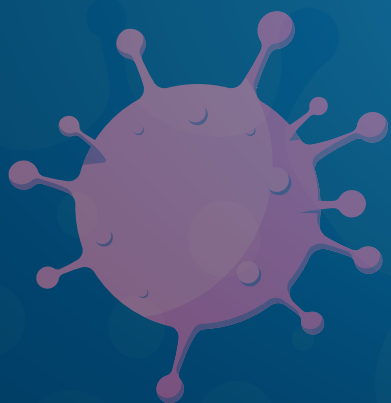

ภาพอนาคต ของผลกระทบจาก COVID-19

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาในปัจจุบันทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในหลายประเทศ หลายแนวคิดและมาตรการที่เกิดขึ้นจากทั้งภาครัฐและภาคประชาสังคม ส่งผลต่อภาพอนาคตของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ เราลองมาดูกันว่าภาพอนาคตของระบบเศรษฐกิจที่เกิดจากผลกระทบจาก COVID-19 จะมีหน้าตาอย่างไร

Source: Simon Mair - BBC Future (2020), How Will Coronavirus Change the World ?

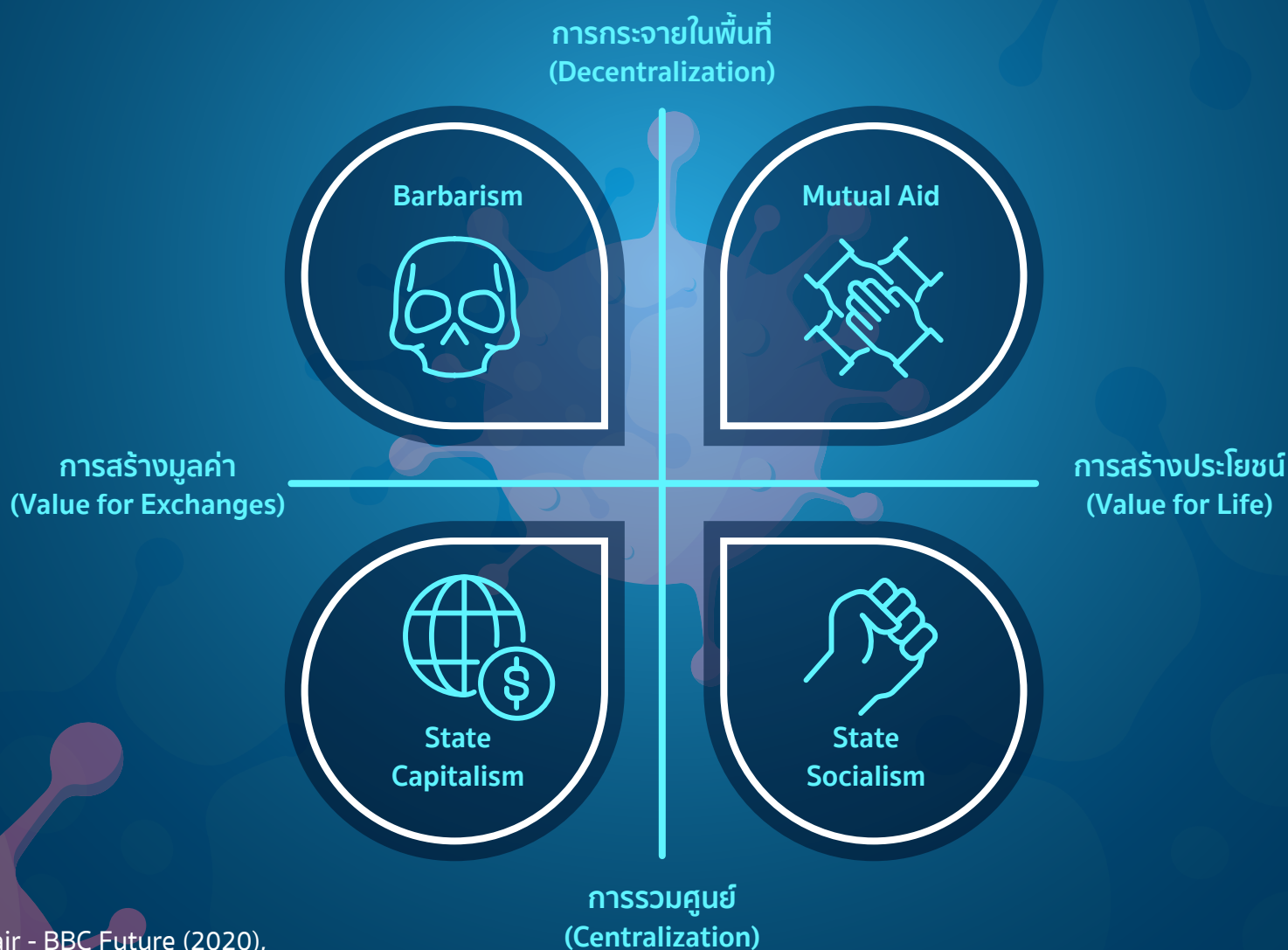
จากทัศน์อนาคต (Scenarios) หลังวิกฤต COVID-19

ปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญ 2 ปัจจัย ที่จะส่งผลต่อแนวคิดด้านระบบเศรษฐกิจ คือ การสร้างคุณค่า (Value) และการรวมศูนย์ (Centralization)

การสร้างคุณค่า - การใช้ทรัพยากรให้เกิดคุณค่าสูงสุดเป็นหลักคิดพื้นฐานตามแนวทางเศรษฐศาสตร์ แต่คุณค่าสูงสุดที่เกิดขึ้นเป็นคุณค่าที่มุ่งเน้นการสร้างมูลค่า/ผลกำไรสูงสุด (Value for Exchanges) หรือนั้นการสร้างประโยชน์กับการดำรงชีวิต (Value for Life)

การรวมศูนย์ - รูปแบบการตอบสนองต่อวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ถูกขับเคลื่อนโดยภาครัฐจากส่วนกลาง หรือเกิดขึ้นจากภาคประชาสังคมในพื้นที่หลัก

จากปัจจัยขับเคลื่อนทั้ง 2 ส่งผลให้เกิดจากทัศน์อนาคตใน 4 รูปแบบ ได้แก่ State Capitalism, Barbarism, State Socialism และ Mutual Aid

Source: Simon Mair - BBC Future (2020),
How Will Coronavirus Change the World ?

จากทัศน์ที่ 1

รัฐทุนนิยม (State Capitalism)

เป็นระบบเศรษฐกิจที่เราพบเห็นได้ส่วนมากของโลก ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมยังคงดำเนินไปเพื่อสร้างกำไรสูงสุด แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า เมื่อสถานการณ์ตลาดเข้าสู่ภาวะวิกฤต ก็จำเป็นต้องอาศัยมาตรการภาครัฐเข้ามาช่วยพยุง เช่น แรงงานจำนวนมากไม่สามารถทำงานได้เพราะที่เกิดภาวะเจ็บป่วย กลัวโรคระบาด รัฐจึงต้องเป็นตัวช่วยพยุงระบบโดยสวัสดิการพื้นฐาน ภาพอนาคตนี้ คาดว่าจะเกิดขึ้นเพียงระยะสั้น ๆ หลังวิกฤต โดยหน้าที่หลัก คือ การทำให้ภาคธุรกิจสามารถที่จะทำการค้าขายได้

ตัวอย่างเช่น ธุรกิจอาหาร สินค้าและของใช้พื้นฐาน ก็ยังสามารถดำเนินการได้ตามปกติ แม้จะมีมาตรการควบคุมจากทางภาครัฐในภาวะวิกฤต นอกจากนี้ภาครัฐยังมีมาตรการสนับสนุนค่าจ้างผ่านนายจ้างแทนการจ่ายตรงไปยังประชาชน เพื่อให้ตลาดแรงงานยังสามารถดำเนินการในรูปแบบที่ควรจะเป็นได้

Source: Simon Mair - BBC Future (2020),
How Will Coronavirus Change the World ?

อนารยธรรม (Barbarism)

ภาพนี้เป็นภาพอนาคตที่ไม่พึงประสงค์ที่สุด ถ้ายังมุ่งแต่จะสร้างกำไรสูงสุด ปฏิเสธที่จะช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่ยังจำเป็นต้องไปทำงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจ จะเกิดภาวะการเจ็บป่วย และถูกเลิกจ้างงานในที่สุด จะทำให้ภาคธุรกิจ ภาคแรงงาน ตลาดล้มเหลว และไม่มีกลไกใดๆ จากภาครัฐที่จะมารองรับ รวมถึงโรงพยาบาลยังไม่เพียงพอสำหรับการรองรับผู้ป่วยที่เพิ่มมากขึ้น บุคคลจะเจ็บป่วยล้มตาย นอกจากนี้จะนำไปสู่ภาพอนาคตที่เลวร้ายมากยิ่งขึ้น คือ เกิดการแตกแยกทางการเมืองและล้มเหลวในระบบสังคม

คำถามคือ ภาพอนาคตนี้สามารถเกิดขึ้นได้ไหม ? ถ้าไม่สามารถรับมือกับสถานการณ์การแพร่ระบาด หรือการใช้มาตรการรับมือต่อสถานการณ์ที่ผิดวิธีจะทำให้เกิดภาพอนาคตนี้ได้เช่นกัน ถึงแม้ว่าจะมีการช่วยเหลือในภาคเศรษฐกิจ แต่ก็น่าจะยังไม่เพียงพอสำหรับป้องกันความล้มเหลวของตลาด เช่นเดียวกับโรงพยาบาล ซึ่งจะมีผู้ป่วยมหาศาลเกินกว่าจะรองรับได้ จะมีผู้ป่วยตกค้างจำนวนมาก หลังจากวิกฤตนี้จะเกิดภาวะเงินเฟ้อ ผู้คนจะต้องควบคุมค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน ภาครัฐจะต้องหาวิธีการเพื่อช่วยให้เศรษฐกิจกลับมาเป็นปกติได้อย่างรวดเร็วที่สุด

Source: Simon Mair - BBC Future (2020),
How Will Coronavirus Change the World ?

จากทัศน์ที่ 3

รัฐสังคมนิยม (State Socialism)

ภาพอนาคตนี้เป็นภาพอนาคตที่เราอาจจะเห็น ซึ่งจะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางบรรทัดฐานของสังคม โดยการให้คุณค่าแก่ระบบเศรษฐกิจน้อยลง จะเห็นได้จากมาตรการที่ภาครัฐหลายประเทศได้ดำเนินการ เช่น การรวมศูนย์ที่โรงพยาบาลรัฐและเอกชนเพื่อรับมือวิกฤต และมาตรการสนับสนุนค่าจ้างสำหรับการหยุดงานอยู่กับบ้าน โดยเน้นการแก้ปัญหาวิกฤตสาธารณสุขมากกว่าความกังวลในวิกฤตเศรษฐกิจ

ภาพอนาคตนี้อาจจะต้องใช้มาตรการปกป้องภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิต เช่น การผลิตอาหาร พลังงาน และธุรกิจที่พิศต่างๆ ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิต จากนั้นต้องสนับสนุนโรงพยาบาลและที่อยู่อาศัยให้มีเพียงพอต่อทุกคน จัดหาสินค้าผลิตภัณฑ์และสิ่งของที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตให้กับประชาชนทุกคน สำหรับประชาชนที่ไม่ได้พึ่งพานายจ้าง ภาครัฐจะต้องจัดหาสิ่งที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตให้กับเขาเช่นกัน

ภาพอนาคตในลักษณะนี้มีโอกาสเกิดขึ้นเมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดยืดเยื้อ ส่งผลให้เศรษฐกิจถดถอย งานส่วนใหญ่จะไม่ได้อิงกับมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือมูลค่าในตลาด แต่จะอิงกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับการดำรงชีวิต อาชีพอย่างแพทย์ พยาบาล ครู พนักงานส่งของ แม่ค้า พนักงานขายของ พนักงานเก็บขยะ จะเป็นงานสำคัญ

Source: Simon Mair - BBC Future (2020),
How Will Coronavirus Change the World ?

จากทัศน์ที่ 4

การช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน (Mutual Aid)

ภาพอนาคตนี้เป็นทางเลือกที่ภาครัฐไม่ได้เป็นหัวแรงหลัก แต่เป็นภาคประชาสังคมอย่างกลุ่มคนและชุมชนที่เข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการสนับสนุนการแก้ปัญหา และรับมือวิกฤต

ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในภาพอนาคตนี้ คือ ชุมชน หรือคนกลุ่มน้อยไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือเคลื่อนไหวตัวเองได้มากพอ เนื่องจากไม่มีทรัพยากรที่เพียงพอ ภาพอนาคตนี้จึงไม่สามารถประสบความสำเร็จในการป้องกันการระบาดของไวรัสได้ อย่างไรก็ตามการสร้างเครือข่ายชุมชนให้มีความเข้มแข็งก็จะช่วยให้การส่งต่อมาตรการความช่วยเหลือต่าง ๆ เกิดประสิทธิภาพ

การรวมกลุ่มกันของชุมชนเป็นแรงขับเคลื่อนที่จะทำให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ภาพอนาคตนี้ สามารถนำไปปรับใช้กับภาพอนาคตชนิดอื่นได้ และอาจจะเป็นทางออกของภาพอนาคตแบบ Barbarism หรือ State Capitalism แต่ไม่สามารถสนับสนุนภาพอนาคตแบบ State Socialism ได้

Source: Simon Mair - BBC Future (2020),
How Will Coronavirus Change the World ?

